«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»
Ректори Донишгоҳи давлатии
омӯзгории Тоҷикистон ба номи
С.Айнӣ, доктори илмҳои
филологӣ, профессор
_____ Н.Салимӣ
«22» декабря с.2018

Хулосаи
кафедраи сиёсатшиносии
Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ

Диссертатсияи Қурбонов Субҳон Маҳмадраҳимович дар мавзӯи «Ватандустӣ ва хусусиятои хосси он дар раванди ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» дар кафедраи сиёсатшиносии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ иҷро гардидааст.

Қурбонов Субҳон Маҳмадраҳимович, соли таваллудаш 1979, соли 2004 факултети таърихи Донишгоҳи давлатии миллии Тоҷикистонро бо ихтисоси «муносибатҳои байналхалқӣ» хатм кардааст. Аз соли 2004 унвонҷӯи кафедраи сиёсатшиносии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ мебошад.

Аз тарафи унвончӯ имтиҳонҳои зерини номзадӣ супорида шудааст: таърих ва фалсафаи илм бо баҳои «аъло» (27 ноябри соли 2010); забони хориҷӣ (англисӣ) бо баҳои «аъло» (20 ноябри соли 2010); сиёсатшиносии умумӣ бо баҳои «хуб» (21 ноябри соли 2015); имтиҳони номзадӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 бо баҳои «аъло» (01 феврали соли 2018). Шаҳодатнома дар бораи супоридани имтиҳонҳои номзадӣ №425 аз 10 майи соли 2018 аз тарафи Раёсати Академиям илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дода шудааст.

Роҳбарони илмӣ: Ҳайдаров Рустам Ҷурабоевич- доктори илмҳои фалсафа, мудири шуъбаи сиёсатшиносии Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳовaддинови АИ ҶТ; Сафарализода Хуҷамурод Қуддусӣ - номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент, директори Маркази табъу нашри Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Диссертатсияи унвончӯ Қурбонов С.М. дар маҷлиси кафедраи сиёсатшиносии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ муҳокима гардида, барои ҳимоя тавсия дода шудааст. Дар муҳокима иштирок доштанд: Ҳайдаров Р.Ҷ. – доктори илмҳои фалсафа; Гулахмедов М.Г. – доктори илмҳои фалсафа, профессор; Сафарализода Х.Қ. – номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент; Бедилов Х.К. – номзади илмҳои сиёсӣ, мудири кафедра; Давлатов С.Г. – номзади илмҳои фалсафа, дотсент; Қосимова Р.И. – номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент; Ҳакимов Р.М. – номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент; Ахиева С.У. – номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент; ассистентон Мирзоев У., Мусоев И., Имомназарова И.

Аз рӯйи натиҷаи муҳокимаи диссертатсия хулоса қабул карда шудааст:

Диссертатсияи Қурбонов Субҳон Маҳмадраҳимович «Ватандустӣ ва хусусиятои хосси он дар раванди ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» дар худ кори илмӣ - таҳқиқотии комил ва пурра ба анҷомрасидаро ифода менамояд.

Ватандустӣ ҳамчун падидаи иҷтимоию сиёсӣ яке аз масъалаҳои муҳимми илмҳои сиёсӣ ба шумор рафта, дар раванди ташаккулёбии давлатдории миллӣ ва амалияи сиёсӣ ҷойгоҳи махсусро ишғол менамояд. Масъалаи ватандӯстию ватанпарастӣ дар ҳаёти сиёсию ҷамъиятии Тоҷикистони соҳибистиқлол низ нақши махсус мебозад. Маълум аст, ки ватандӯстӣ ҳамчун падидаи иҷтимою сиёсӣ, пеш аз ҳама, ба шуури сиёсии шаҳрвандони мамлакат таъсиргузорӣ намуда, ҳамеша ҳамсафари давлату миллат мебошад.

Ватандӯстӣ ҳамчун объекти муҳимми илмҳои сиёсӣ хусусиятҳои хос ва паҳлуҳои гуногун дорад, ки ҳангоми баррасии он хусусиятҳои бевоситаи сохти давлатдорӣ ва конститутсионии ҷомеа бояд ба инобат гирифта шавад. Пеш аз ҳама, ватандӯстӣ падидаи муракқаби иҷтимою фарҳангӣ буда, тарбияи ватандӯстӣ ҷузъи таркибии маданияти сиёсии ҷомеа мебошад.

Бо дарназардошти гуфтаҳои боло муҳиммияти омӯзиши паҳлуҳои гуногуни ватандӯстиро ба таври зерин асоснок намудан мумкин аст:

Якум, моҳияти ватандӯстӣ ва хусусиятҳои бевоситаи он бояд муайян карда шавад, то ки алоқамандии он бо рушди иҷтимоию иқтисодӣ ва фарҳангию маънавии ҷомеа нишон дода шавад.

Дуюм, бо мақсади хубтару беҳтар намудани сатҳу сифати тарбияи ватандӯстии ҷавонон ташаккулёбии минбаъдаи назарияи ватандӯстӣ дар шароити Тоҷикистони соҳибистиқлол бояд амалӣ карда шавад.

Сеюм, тағйироти амиқ ва сифатнок, ки бечунучаро тағйироти мувофиқро дар афкори ҷомеа талаб менамоянд. Чунки бе дигаргунии фарҳанги сиёсӣ, бе тағйироти куллӣ дар рӯҳия ва тафаккур одатҳои ақидавии замони гузаштаро паси сар кардан ва онҳоро бо тасаввуроти навин иваз кардан имконнопазир аст. Аз ин рӯ, ташаккулёбии ақидаҳои муосири сиёсии ҳар як инсон дар рӯҳияи ватандӯстӣ, сохтори ҷомеаи башардӯстона, демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявӣ - яке аз вазифаҳои асосӣ ҳангоми гузариш ба сохтори нави ҷомеаи демократӣ дар Тоҷикистон мебошад.

Чорум, муҳиммияти ташаккулдиҳии ҳисси ватандӯстии аҳолии мамлакат бо манфиатхои идеологии давлати соҳибистиқлол ва инчунин бо халои идеологӣ алоқаманд гардонида шуда, ин омил бо дарназардошти хусусиятҳои ҳаёти ҷамъиятии охири солҳои 80-ум ва оғози солҳои 90-уми асри гузашта масъалаи ватандӯстӣ барои Тоҷикистони соҳибистиқлол хеле мубрам мебошад.

Навгонии илмии мавзӯи таҳқиқшаванда дар бандҳои зерин ифода мегарданд:

1. Ватандӯстӣ ҳамчун падидаи ҳаёти ҷамъиятӣ заминаи арзишноке мебошад, ки ҳамгироии ҷомеаро таъмин менамояд ва ҳамчун меҳвари ягонагӣ, субот ва пешрафти он ба шумор меравад. Дар баробари ин, ватандӯстӣ дар низоми арзишҳои умумиинсонӣ арзиши марказӣ мебошад. Он дар ҳаёти иҷтимоию сиёсии ҷомеа ва махсусан дар шароити дигаргуниҳои ҷамъиятӣ нақши ҳалкунанда мебозад.

2. Муттаҳидшавии одамон дар шакли як умумият, ташаккулёбии ваҳдати миллӣ, дарки идеяи миллӣ ва ташаккулёбии идеологияи умумӣ дар давоми асрҳои зиёд ба вуҷуд омадааст. Аз ин рӯ, дар асоси дарки ватандӯстии тоҷикон фарҳанги ҳуқуқию сиёсии онҳо падидаи хеле нодир ба шумор рафта, истиқлолияти сиёсию миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро боз ҳам мустаҳкамтар менамояд. Ба он характери умумимиллӣ, худфидосозӣ, ҷавонмардӣ ва монанди инҳо хос аст.

3. Ватандӯстӣ, ки ҳамчун муайянкунандаи воқеияти муосир баромад менамояд, барои паси сар намудани бӯҳрони системавии ҷомеа ва давлат, институтҳои муҳимми он, махсусан ҳаёти сиёсии

ҷомеа, хамчун яке аз сарчашмаи азнавсозиҳои муваффақ дар тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷамъиятӣ хеле зарур арзёбӣ мегардад. Ватандӯстӣ ҳамчун падидаи ҳаёти ҷамъиятӣ табиат ва моҳияти сиёсӣ дорад ва аз ин рӯ, он категорияи сиёсӣ маҳсуб меёбад.

4. Аз охири солҳои 80-уми асри гузашта дар шароити гузариш аз режими тоталитарӣ ба режими демократӣ, таҷдиди назариявии тамоюлҳои иҷтимоию сиёсӣ ва махсусан дар шароити ба даст овардани истиқлолият таваҷҷӯҳ ба ватандӯстӣ оғоз мегардад, ки ин барои таҳкими давлатдории миллӣ мусоидат намуда, ҳамзамон яке аз унсурҳои муҳимми давлати сохибистиқлол ба шумор меравад. Бинобар ин, ватандӯстӣ ба монанди дигар падидаҳои ҳаёти ҷамъиятӣ вазифаҳои муайянро иҷро менамояд. Муҳимтарини онҳо чунинанд: маърифатӣ, иҷтимоӣ, аксиологӣ, сафарбарнамоӣ, ташвиқотӣ, тарбиявӣ, иртиботӣ, муттаҳидкунанда. Танзими муносибатҳои сиёсӣ низ яке аз вазифаҳои муҳимтарини ватандӯстӣ мебошад.

Аҳамияти илмӣ-амалии таҳқиқот. Аҳамияти амалии таҳқиқоти мазкур аз он иборат аст, ки дар он асосҳои назариявӣ, омилҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, сиёсӣ ва маънавию идеологии ватандӯстӣ муайян карда шудаанд. Бинобар ин, таҳлилҳои илмӣ, хулоса ва тавсияҳое, ки дар таҳқиқоти мазкур анҷом дода шудаанд, метавонанд дар фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва Ҳукумати ҷумҳурӣ ҳангоми коркард ва татбиқи сиёсати идеологӣ ва миллӣ, махсусан ҳангоми такмили минбаъдаи раванди ташаккулёбии ватандӯстии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди истифода қарор дода шаванд. Инчунин маводи диссертатсия дар раванди таълими як қатор фанҳо, аз ҷумла сиёсатшиносӣ, фалсафа, таърих, ҳуқуқ ва дигар илмҳои гуманитарӣ метавонанд мавриди истифода қарор гиранд. Автореферат ба мазмун ва муҳтавои диссертатсия мувофиқ мебошад.

Ҳамин тавр, унвонҷӯ Қурбонов Субҳон Маҳмадраҳимович вазифаҳои дар диссертатсия пешбинишударо ба пуррагӣ иҷро намуда, таҳқиқоти ӯ кори ба анҷомрасидаро ифода менамояд ва дар илми сиёсӣ саҳми муайяни худро хоҳад гузошт.

Истифодаи мавод ва усул, инчунин методологияи таҳқиқоти гузаронидашуда ба ихтисоси 23.00.02 - ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ мувофиқ мебошад. Диссертатсия аз рӯйи натиҷаҳои бадастомада, татбиқи амалӣ ва тартиби омодасозӣ ба